

2025

styczeń—czerwiec

BIULETYN

Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych Polskiej Akademii Nauk

www.iksiopan.pl

WYDARZENIA NAUKOWE

Seminaria naukowe i konferencje

Międzynarodowa sesja naukowa *Ancient Egyptian Texts in Focus*

24. czerwca odbyła się międzynarodowa sesja naukowa *Ancient Egyptian Texts in Focus*, zorganizowana z ramienia Instytutu przez dr hab. Joannę Popielską-Grzybowską, prof. IKŚiO PAN (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Pracownia Badań nad

Egipską Nekropolą). Zaprezentowane w czasie sesji problemy badawcze były skoncentrowane na wieloaspektowej analizie i interpretacji egipskich tekstów grobowych. W ramach trzech wystąpień konferencyjnych przedstawiono badania nad kolorami i rejestrami tekstów w manuskryptach z okresu Nowego Państwa w kolekcjach British Museum i Ashmolean Museum oraz zaprezentowano pierwsze rezultaty studiów nad układem, stylem rzeźbienia, edycją i pigmentami, prowadzonych w ramach misji archeologiczno-dokumentacyjnej w grobowcach Pepi I, Pepi II, Neit, Behenu i Anchesenpepi II w Sakkarze. Międzynarodowy zespół badawczy realizuje te zadania pod auspicjami Mission archéologique franco-suisse de Saqqâra, kierowanej przez prof. Philippe'a Collomberta. W czasie sesji omówiono też zaawansowane techniki odczytywania, dokumentacji i udostępniania tekstów zapisanych na sarkofagach z Okresu Starego i Średniego Państwa. Zaprezentowano pięć projektów realizowanych na Universidad de Alcalá, w ramach których badania nad interpretacją egipskich tekstów grobowych zostały skoncentrowane na analizie grafii, morfologii, składni i semantyki.

IMOC P A S invites you to join
STUDY DAY

ANCIENT EGYPTIAN TEXTS IN FOCUS

WHO:
MARINA SARTORI
JOANNA POPIELSKA-GRZYBOWSKA
CARLOS GRACIA ZAMAONA,
ÁLVARO HERNÁNDEZ ALONSO

WHEN:
24.06.2025,
11 am 5:30 pm (CET)

WHERE:
HUGON KOŁĘTAJ ROOM AT
THE POLISH ACADEMY OF
SCIENCES, ADDRESS: 72 NOWY
ŚWIAT STREET, WARSAW

Logos at the bottom: The Ancient Egypt Foundation, MEHEN, Universidad de Alcalá, National Museum in Warsaw.

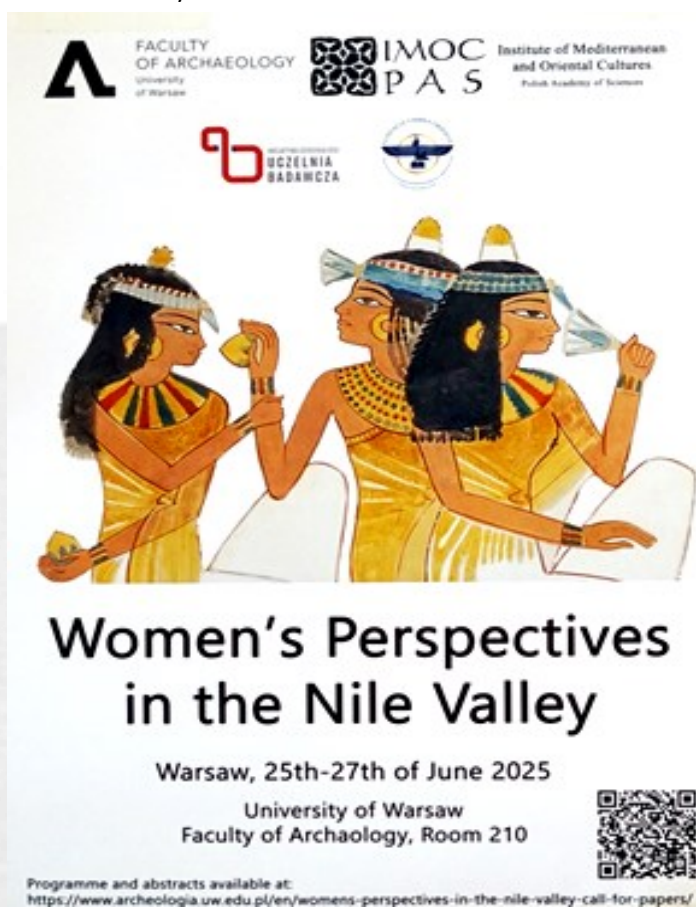
Wykład dr hab. Joanny Popielskiej-Grzybowskiej. Fot. Małgorzata Radomska.

2025

styczeń — czerwiec

Międzynarodowa konferencja naukowa *Women's Perspectives in the Nile Valley*

W dniach 25.–27. czerwca odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa *Women's Perspectives in the Nile Valley*, współorganizowana przez Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN oraz Wydział Archeologii UW. Z ramienia Instytutu komitet organizacyjny reprezentowali dr Ewa Józefowicz i dr Filip Taterka (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Ośrodek Badań nad Świątynią Egipską i Pracownia Badań nad Egipską Nekropolą) a z ramienia Wydziału – dr Marta Kaczanowicz.

FACULTY OF ARCHAEOLOGY
University of Warsaw

IMOC PAS
Institute of Mediterranean and Oriental Cultures
Polish Academy of Sciences

UCZELNIA BADAWCZA

Women's Perspectives in the Nile Valley

Warsaw, 25th-27th of June 2025

University of Warsaw
Faculty of Archaeology, Room 210

Programme and abstracts available at:
<https://www.archeologia.uw.edu.pl/en/womens-perspectives-in-the-nile-valley-call-for-papers/>

Wykład prof. Christiany Köhler. Fot. Małgorzata Radomska.

Celem konferencji była prezentacja wyników badań nad doświadczeniami i rolą kobiet w starożytnym Egipcie i Nubii oraz historii zaangażowania nowożytnych badaczek w rozwój egiptologii i nubio-logii. Zorganizowana w trybie hybrydowym konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem międzynarodowego środowiska naukowego. Wzięło w niej udział 30 uczonych reprezentujących aż pięć kontynentów, a jej obrady śledziło za pośrednictwem platformy MS Teams ponad 100 badaczy. Wydarzenie uświetniły trzy wykłady specjalne: prof. Christiany Köhler (Universität Wien), dr Koenraada Donker Van Heel (Universiteit Leiden) oraz dr Jacke Phillips (University of Cambridge).

Konferencja została dofinansowana przez Uniwersytet Warszawski w ramach programu Inicjatywa Doskonałości: Uczelnia Badawcza, przez Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN oraz Fundację Umbra Orientis.

BIULETYN

2025

styczeń — czerwiec

Wykład prof. Joachima Quacka w IKŚiO PAN

W dniu 2. kwietnia Instytut gościł prof. Joachima Quacka (Heidelberg University), który w ramach realizowanego w IKŚiO PAN projektu badawczego (grant nr 2022/45/P/HS3/01807) przedstawił wykład *A Preliminary Report on the Demotic Gebelein Temple Archive* poświęcony ważnemu, późnoptolemejskiemu archiwum świątynnemu z Gebelein, przechowywanemu obecnie w kilku kolekcjach muzealnych, m.in. w Kairze, Turynie, Heidelbergu, Berlinie, Londynie i Paryżu. Celem projektu jest edycja i analiza tego archiwum. Obejmuje ono kilkaset pozycji przede wszystkim tekstów o charakterze ekonomicznym i administracyjnym, jak i tekstów literackich i religijnych.

Prof. Joachim Quack omawiający problematykę archiwum świątynnego z Gebelein.
Fot. Małgorzata Radomska.

Seminaria archeologiczne IKŚiO PAN

W ramach seminariów archeologicznych IKŚiO PAN, organizowanych przez dr Zuzannę Wygnańską (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Pracownia Archeologii Wschodu Starożytnego) w pierwszym półroczu br. odbyły się cztery spotkania w formule online.

25. marca Nicola Laneri i Chiara Pappalardo (University of Catania) zaprezentowały projekt *Godscapes: Modeling Second Millennium BCE Polytheisms in the eastern Mediterranean*. Badaczki planują zastosowanie sztucznej inteligencji (Semantic Web) w celu zbudowania modelu koncepcyjnego „The Godscapes Ontology” (TGO) poprzez rozpoznanie i wydzielenie w źródłach materialnych elementów nowych w stosunku do tradycyjnych, które miały wpływ na kształtowanie się architektury, ikonografii i tekstów religijnych oraz tradycji pogrzebowych w Lewancie w 2. tysiącleciu p.n.e. Na podstawie danych Godscapes, który umożliwia wyszukiwanie, analizowanie oraz rekonstrukcję brakujących danych, zaprezentowano wykresy ukazujące związki różnych aspektów życia ludzkiego z tworzeniem się wierzeń religijnych, ze szczególnym uwzględnieniem politeizmu.

A poster for the "Godscapes: Modeling Second Millennium BCE Polytheisms in the Eastern Mediterranean" seminar. The poster features the IMOC PAS logo and the text "invites you to join ARCHAEOLOGICAL SEMINAR". The main title is "GODSCAPES: MODELING SECOND MILLENNIUM BCE POLYTHEISMS IN THE EASTERN MEDITERRANEAN". Below the title, it says "godscapes" with a logo of two hands. The "WHO:" section lists "NICOLA LANERI & CHIARA PAPPALARDO (UNIVERSITY OF CATANIA)". The "WHEN:" section states "25th of March, 2.30-4.00 pm CET". The "WHERE:" section says "MS TEAMS". At the bottom, it provides contact information: "FOR THE LINK TO THIS EVENT PLEASE CONTACT: seminariumarcheologiczne@iksio.pan.pl". The poster also includes a diagram showing the relationship between "EXOGENOUS", "HYBRID", and "LOCAL" elements, with a central question "FROM POLITHEISM TO MONOTHEISM?".

BIULETYN

IKŚiO
PAN

2025

styczeń — czerwiec

W pierwszym półroczu br. zainaugurowano w Instytucie serię wykładów poświęconych chrześcijańskiemu monastycyzmowi na Półwyspie Arabskim we wczesnym okresie Islamu. Celem ujęcia tego zagadnienia w formułę seminariów była chęć przybliżenia środowisku naukowemu prac archeologicznych i historycznych prowadzonych na wyspie Siniya w emiracie Umm al-Quwain pod kierunkiem dr. Michele Degli Esposti (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Pracownia Archeologii Wschodu Starożytnego), w które jest zaangażowany nasz Instytut.

13. maja, w pierwszym wykładzie w ramach serii: *Christian Monasticism in Late Antique – Early Islamic East Arabia*, prof. Robert G. Hoyland (New York University) omówił historię powstania, rozkwitu i upadku klasztorów we wschodniej Arabii w okresie od VI do VIII wieku n.e. w kontekście rosnących wpływów chrześcijaństwa wschodniosyryjskiego (nestoriańskiego) w późnym imperium sasanidzkim, imperialnych ambicji cesarzy sasanidzkich w Arabii oraz powstania państwa islamskiego, które podbiło i przejęło ziemie sasanidzkie, stopniowo umacniając swoją władzę nad wschodnią Arabią i Zatoką Perską.

Kolejne wystąpienia w tej serii związane były z badaniami na Siniyi:

27. maja prof. Timothy Power (United Arab Emirates University, Al-Ain), dr Michele Degli Esposti (IKŚiO PAN), prof. Robert Hoyland (New York University) oraz Rania Kannouma (Tourism and Archaeology Department Um al-Quwain), wygłosili wykład *The Discovery of a Sasanian-Period Pearling Town and Nestorian Monastery on Siniya Island, Umm al-Quwain*, w czasie którego zaprezentował osadę i założenia klasztorne, użytkowane od V do VIII wieku n.e. i odkryte przez Tourism and Archaeology Department Umm al-Quwain na wyspie Siniya. Osada stanowi najstarszy przykład historycznego miasta ekonomicznie zorientowanego na przemysł perłowy w regionie Zatoki Perskiej. Znajdująca się w ekonomicznej strefie wpływu Imperium Sasanidzkiego Siniya wskazuje na rosnące znaczenie handlu na Oceanie Indyjskim pod rządami Kalifatu.

Ostatni wykład w mini-serii związanej z tematem monastycyzmu chrześcijańskiego na terenie Półwyspu Arabskiego *Fish and fishing*

activities at Siniya Island (UAE) in the Late Antiquity and Early Islamic period based on the archaeoichthyological materials from the monastery and the pearling town wygłosiła w dniu 17. czerwca dr Urszula Iwaszczuk (Zakład Cywilizacji Islamu: Pracownia Archeologii Islamu). Przeprowadzona przez badaczkę analiza archeoichtologiczna blisko 18 000 fragmentów kości z dwóch obszarów w Siniya: osady z IV-V wieku n.e. i klasztoru z VII-VIII wieku n.e., umożliwiła identyfikację ryb z 28 różnych rodzin, które spożywała tamtejsza wczesnochrześcijańska społeczność. Zaobserwowane przez dr Iwaszczuk zmieniające się w czasie wzorce konsumpcji zasobów morskich i praktyk połowowych w Siniya odzwierciedlają różnice w statusie społecznym mieszkańców tego regionu.

invites you to join

ARCHAEOLOGICAL SEMINAR

FISH AND FISHING ACTIVITIES AT SINIYA ISLAND (UAE) IN THE LATE ANTIQUITY AND EARLY ISLAMIC PERIOD BASED ON THE ARCHAEOICHTHYOLOGICAL MATERIALS FROM THE MONASTERY AND THE PEARLING TOWN

WHO:

DR URSZULA IWASZCZUK
(IKŚiO PAN)

WHEN:

17 June 2025
2.30-4.00 PM CET

WHERE:

MS TEAMS

FOR THE LINK TO THIS EVENT PLEASE CONTACT:
seminariumarcheologiczne@iksio.pan.pl

BIULETYN

2025

styczeń — czerwiec

GRANTY I STYPENDIA NAUKOWE

Zakończone

W pierwszym półroczu br. zostały zakończone cztery projekty badawcze, realizowane z ramienia IKŚiO PAN.

Dziedziniec Kompleksu Kultu Królewskiego w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari w wymiarze rytualnym i ideologicznym

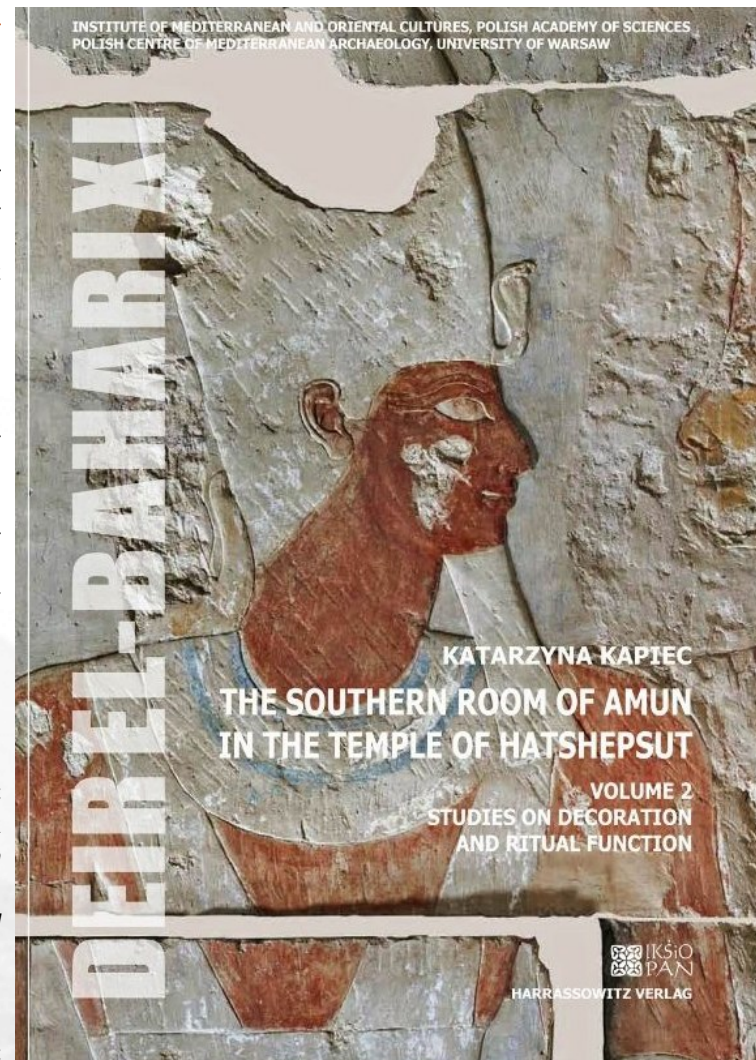
W dniu 20. stycznia został zakończony projekt badawczy mgr Adrianny Madej (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu) *Dziedziniec Kompleksu Kultu Królewskiego w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari w wymiarze rytualnym i ideologicznym*, finansowany przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu *Preludium 15* (UMO-2018/29/N/HS3/02625). Przeprowadzone przez mgr Adriannę Madej studia nad dziedzińcem Kompleksu Kultu Królewskiego w świątyni grobowej Hatszepsut w Deir el-Bahari (XV w. p.n.e., Egipt) były poświęcone teoretycznej rekonstrukcji oryginalnej dekoracji dziedzińca na podstawie zachowanych fragmentów oraz jej dogłębnej analizie i interpretacji w wymiarze rytualnym i ideologicznym. W wyniku realizacji projektu zostały przetłumaczone inskrypcje hieroglificzne i odtworzone sekwencje scen. Przystudowano też techniki wykonania reliefów i ich polichromię. Przeprowadzona analiza kompozycji dekoracji pod względem funkcjonalnym oraz symbolicznym umożliwiła określenie roli, jaką odgrywał dziedziniec w kulcie królewskim oraz znaczenie tej części świątyni dla ideologii władzy Hatszepsut.

The Southern Room of Amun in the Temple of Hatshepsut at Deir el-Bahari Part. 2

Dnia 28. lutego został zakończony projekt dr Katarzyny Kapiec (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Ośrodek Badań nad Świątynią Egipską) na wydanie monografii *The Southern Room of Amun in the Temple of Hatshepsut at Deir el-Bahari Part. 2*, finansowany przez MNiSW w ramach programu *Doskonała Nauka II – Wsparcie monografii naukowych* (MONOG/SP/0092/2023/01).

W wyniku realizacji projektu przygotowano publikację drugiego tomu opracowania Południowego Pomieszczenia Amona w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari. Dokonana przez dr Katarzynę Kapiec

kompleksowa analiza programu dekoracyjnego tego pomieszczenia umożliwiła zdefiniowanie jego funkcji i umiejscowienie go w topografii rytualnej Górnego Dziedzińca. To zakończenie ważnego etapu prac, których celem jest zrozumienie teologicznego przesłania świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari.

BIULETYN

2025

styczeń — czerwiec

Piękne Świąto Dżeser-dżeseru w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari, część 1

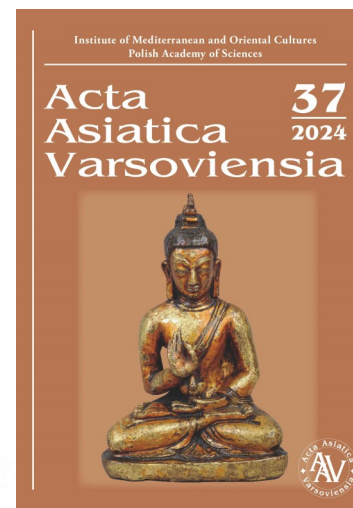
W dniu 30. kwietnia został zakończony projekt dr Jadwigi Iwaszczuk (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Ośrodek Badań nad Świątynią Egipską) *Piękne Świąto Dżeser-dżeseru w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari, część 1*, dofinansowany ze środków przyznanych przez MNiSW w ramach projektu *Doskonała Nauka II – Wsparcie monografii naukowych* (MONOG/SP/0006/2023/01). Jego celem było przygotowanie do druku monografii *Feast of Djeser-Djeseru. Part 1. North wing of the east wall of the Upper Courtyard of the temple of Hatshepsut at Deir el-Bahari* w serii Deir el-Bahari. Książka jest wynikiem wieloletnich studiów autorki nad jednym z najważniejszych tebańskich świąt procesyjnych okresu panowania królowej Hatszepsut (1492-1471 p.n.e.). Dr Jadwiga Iwaszczuk przedstawiła dekorację ściany z zachowanymi początkowymi i końcowymi scenami święta *Dżeser-dżeseru*. Omówiła też prace polskiej misji archeologicznej, prowadzącej badania w Deir el-Bahari od lat 60-tych XX wieku nad dekoracją północnej części ściany wschodniej Górnego Dziedzińca, uzasadniając jej rekonstrukcję i ukazując nieznaną przedstawienie tej partii świątyni królowej Hatszepsut.

Egiptologiczna baza danych hatshepsut.iksiopan.pl – kontynuacja

Projekt dr Jadwigi Iwaszczuk (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Ośrodek Badań nad Świątynią Egipską) *Egiptologiczna baza danych hatshepsut.iksiopan.pl – kontynuacja*, dofinansowany ze środków przyznanych przez MNiSW w ramach Programu *Spółeczna odpowiedzialność nauki II* (POPUL/SP/0507/2023/01) został zakończony w dniu 30. czerwca. W wyniku jego realizacji w latach 2023-2025 kontynuowano pracę nad utworzoną w 2013 roku w języku angielskim egiptologiczną stroną i bazą danych hatshepsut.iksiopan.pl, która stanowi narzędzie gromadzące informacje na temat panującej w XV w. p.n.e. egipskiej królowej Hatszepsut. Opublikowana w wolnym dostępie strona hatshepsut.iksiopan.pl łączy w sobie siedem zintegrowanych baz danych: bazę stanowisk archeologicznych, zabytków, znanych postaci historycznych, bóstw, rytuałów, dokumentów oraz bibliografii. Dodatkowym atutem strony hatshepsut.pl są wprowadzane do jej treści artykuły naukowe poświęcone problematyce związanej z okresem panowania królowej.

PUBLIKACJE

W pierwszym półroczu ukazały się 2 tomy naszych czasopism w wolnym dostępie w wersji papierowej i elektronicznej:

Acta Asiatica Varsoviensia 37

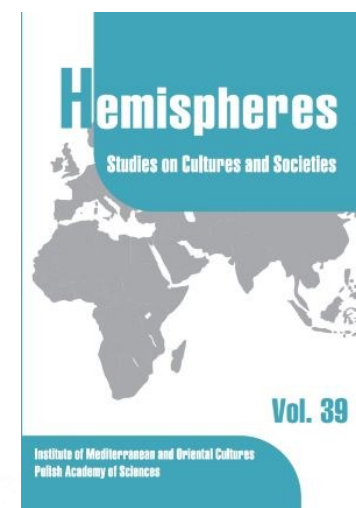
<http://aav.iksiopan.pl/index.php/pl/numer-biezacy>

Najnowszy numer został dofinansowany w ramach programu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego *Rozwój Czasopism Naukowych* (RCN/SP/0163/2021/1). Publikacja jest poświęcona w szczególności różnym aspektom buddyzmu (tekstom i sztuce wizualnej) oraz śladom islamu w Chinach i portretem Makau w portugalskich filmach.

Hemispheres. Studies on Cultures and Societies 39

<http://hemispheres.iksiopan.pl/index.php/pl/numer-biezacy>

Bieżący tom został poświęcony wieloaspektowym badaniom Nigerii: problematyce Afro-brazylijskiego dziedzictwa kulturowego, etniczno-religijnym konfliktom i afrykańskiej kobiecości. Publikacja stała się też forum dla uczczenia jubileuszu 60 lat studiów afrykańskich i orientalnych w Polskiej Akademii Nauk prezentując kontynuowaną obecnie przez nasz Instytut historię badań nad kontynentem afrykańskim.

BIULETYN

2025

styczeń — czerwiec

BADANIA TERENOWE

Mastaba Faraona – drugi sezon badań

Zimą br. odbył się drugi sezon prac polsko-egipskiej misji archeologicznej *Mastaba Faraona* w grobowcu faraona Szepeska (ok. 2500 p.n.e.) w Sakkarze (Egipt). Interdyscyplinarny zespół naukowców skupił się na eksploracji wnętrza mastaby, które nie było dotychczas szczegółowo zbadane, kaplicy kultowej usytuowanej po wschodniej stronie budowli oraz zbadaniu rampy prowadzącej do tzw. świątyni dolnej zbudowanej na brzegu Nilu. Prace możliwe były dzięki wsparciu Fundacji Umbra Orientis i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach umowy (MNiSW/2025/DAP/105): *Realizacja badań archeologicznych na stanowisku Mastaba Faraona w Sakkarze (Egipt)*.

Inskrypcja pozostawiona przez Augusta Mariette'a, znaleziona w fundamentach mastaby, do której badacz w 1858 roku odkrył zaginione wejście. Na fotografii dr Ahmed Reheema, kierownik egipskiej części misji. Fot. Teodozja Rzeuska.

POPULARYZACJA

Spotkania na Koszykowej w ramach cyklu *Dialog kultur*

W ramach tradycyjnego już cyklu spotkań *Dialog kultur*, organizowanych przez Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN we współpracy z Biblioteką Publiczną m.st. Warszawy – Biblioteką Główną Województwa Mazowieckiego, w minionym półroczu miały miejsce cztery wydarzenia:

8. stycznia odbyła się debata *Palestyna–Izrael: wojna z widokiem na pokój?* z udziałem dr hab. Michała Mocha (Zakład Cywilizacji Islamu: Pracownia Badań nad Islamem Współczesnym i Kulturą Arabską, IKŚiO PAN) oraz panelistami: Konstantym Gebertem, autorem książki *Pokój z widokiem na wojnę. Historia Izraela* oraz red. Agnieszką Zagner, która poprowadziła ten dyskurs. Rozpoczęto go od zagadnień historycznych: dziedzictwa pierwszej wojny arabsko-izraelskiej, rozumienia *nakby*, oraz arabskiej i izraelskiej polityki pamięci. Refleksja nad tymi kluczowymi problemami umożliwiła słuchaczom lepsze rozumienie obecnej trudnej rzeczywistości obu krajów i poszerzyła ich wiedzę o sytuacji ludności palestyńskiej/arabskiej w Izraelu.

Uczestnicy debaty poświęconej historycznym i współczesnym relacjom palestyńsko-izraelskim. Od lewej: Konstanty Gebert, Agnieszka Zagner oraz dr Michał Moch. Fot. Małgorzata Radomska.

BIULETYN

2025

styczeń — czerwiec

Celem debaty było rzetelne skonfrontowanie perspektyw palestyńskich/arabskich i izraelskich na ów niekończący się konflikt, pogrążający w chaosie dużą część regionu i budzący ogromne zainteresowanie, także w Polsce. Debata poświęcono również perspektywom rozwoju sytuacji, także w kontekście gwałtownych zmian zachodzących w Syrii i Libanie.

12. marca dr Wojciech Ejsmond (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Pracownia Badań nad Egipską Nekropolą) w czasie spotkania *Splecione tożsamości etniczne: nowe spojrzenie na obecność Nubijczyków i przenikanie się grup etnicznych w starożytnym Egipcie* omówił zagadnienie funkcjonowania społeczności Nubijczyków w okolicach Gebelein (Egipt) pod koniec 3. tysiąclecia p.n.e. i ich relacje z kulturą egipską. Badacz poddał weryfikacji obecny stan wiedzy, zgodnie z którym tę grupę etniczną uznano za najemnych żołnierzy sprowadzonych do Egiptu w Pierwszym Okresie Przejściowym (ok. 2228-1980 p.n.e.) i później zasymilowanych z egipskim społeczeństwem na zasadzie dobrowolności. Z najnowszych badań dr. Ejsmonda wynika, że Nubijczycy byli obecni w południowym Górnym Egipcie już przed powstaniem państwa faraonów, co pozwala ich uznać za społeczność autochtoniczną regionu, jednakże ich tożsamość etniczna została wyraźnie zmanifestowana dopiero w Pierwszym Okresie Przejściowym.

14. maja dr Katarzyna Kapiec (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Ośrodek Badań nad Świątynią Egipską) w czasie wykładu *Rytuał w służbie ideologii władzy – królewska narracja w Południowym Pomieszczeniu Amona w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari (Egipt)* zaprezentowała tzw. Południowe Pomieszczenie Amona – wyjątkowe wnętrze w starożytnej świątyni królowej Hatszepsut w Deir el-Bahari (Egipt). Badaczka omówiła ideologiczne przesłanie poszczególnych elementów ikonograficznych składających się na dekorację tego pomieszczenia, ujawniając jego szczególną rolę w ramach świątynnego kompleksu. Podkreśliła te motywy, które miały szczególne znaczenie dla teologicznej legitymizacji władzy Hatszepsut lub funkcjonowały jako nośniki idei religijnych. Wykład stał się doskonałą okazją do rozmowy o teologicznych, rytualnych i politycznych aspektach dekoracji świątyni egipskich oraz o metodologii badań nad ikonografią egipską. Podczas spotkania zaprezentowano nową publikację prelegentki podsumowującą wyniki jej kilkuletnich badań nad Południowym Pomieszczeniem Amona.

Dr Katarzyna Kapiec prezentująca wyniki swoich badań podczas wieczoru autorskiego. Fot. Małgorzata Radomska.

11. czerwca dr Marek Woźniak (Zakład Kultur Azji i Afryki: Pracownia Kultur Jedwabnego Szlaku) w czasie wykładu *Na skrzydłach południowego monsunu; czyli opowieść o starożytnych wyprawach rzymskich kupców do Arabii Szczęśliwej i Indii* zabral słuchaczy w niezwykłą podróż szlakami Oceanu Indyjskiego, którymi na półtora tysiąca lat przed ekspedycjami z epoki Wielkich Odkryć Geograficznych przemierzały liczne statki kupieckie. Dr Marek Woźniak opowiedział o różnorodności przewożonych na nich towarów, dostarczanych na rynki Imperium Rzymskiego: o szlachetnych kamieniach, perłach, egzotycznych tkaninach, kości słoniowej, barwnikach, ale w szczególności o orientalnych pachnidłach, przyprawach i leczniczych ziołach. Wszystkie one zmieniały śródziemnomorską kuchnię i kształtowały modę, a handlującym nimi kupcom przynosiły fortuny. W opowieści badacza znalazły się też pradawne miasta portowe i mityczne krainy, do których docierano wyruszając wraz ze zmiennymi wiatrami z portów Egiptu i Mezopotamii. (więcej: <https://www.youtube.com/@BibliotekaKoszykowa> i Facebooku Biblioteki).

BIULETYN

IKŚiO
PAN

2025

styczeń — czerwiec

Dr Marek Woźniak opowiadający o starożytnych wyprawach rzymskich kupców do Arabii Szczęśliwej i Indii. Fot. Małgorzata Radomska.

IKŚiO PAN na 28. Pikniku Naukowym Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik w Warszawie

10. maja Instytut wziął udział w 28. Pikniku Naukowym na PGE Narodowym w Warszawie. Tegoroczna edycja pod hasłem: *Ale kosmos!* stała się okazją do przekonania gości Pikniku, że również archeolodzy w swych badaniach mogą sięgać gwiazd. Podczas wydarzenia zaprezentowano 3 pokazy/warsztaty ilustrujące związki badań archeologicznych z kosmosem: *Staroegipska droga do gwiazd, czyli jak wyobrażano sobie wszechświat w starożytności*, *Starożytni budowniczkowie megalitów z Libanu i ich miejsce w kosmosie* oraz *Motywy kosmiczne i kosmogoniczne zamknięte w antycznej ceramice*. Celem każdej z atrakcji było przedstawienie znaczenia wiedzy o wszechświecie: słońcu, księżycu i gwiazdach dla rozwoju cywilizacji starożytnego Egiptu, wyjaśnienie czym są libańskie megality, kto je budował i co wiedział o kosmosie oraz pokazanie jak starożytni artyści i rzemieślnicy wyobrażali sobie wszechświat na swoich naczyniach. Uczestnicy Pikniku próbowali sił w lepieniu i dekorowaniu naczyń kosmicznymi motywami.

Koordinatorem wydarzenia z ramienia Instytutu była kierownik Zespołu ds. Promocji i Popularyzacji, dr Patrycja Koziół (Zakład Kultur Azji i Afryki: Pracownia Badań nad Afryką Subsaharyjską).

28. PIKNIK NAUKOWY
CENTRUM NAUKI KOPERNIK

10 MAJA 2025
SOBOTA 11.00-20.00
PGE NARODOWY
WSTĘP WOLNY

ZAPRASZAMY NA STOISKO D11!

W PROGRAMIE:

- *Staroegipska droga do gwiazd, czyli jak wyobrażano sobie wszechświat w starożytności?*
- *Starożytni budowniczkowie megalitów z Libanu i ich miejsce w kosmosie*
- *Motywy kosmiczne i kosmogoniczne zamknięte w antycznej ceramice*

Zobaczcie wystawę i model megalitu, sprawdźcie fascynującą grę oraz odnajdźcie kosmiczne motywy na ceramicznych naczyniach antycznych!

IKŚiO PAN Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych
Publikacji Akademii Nauk

„Kosmiczne” gry i zabawy archeologiczne na stanowisku IKŚiO PAN podczas Pikniku Naukowego. Fot. Patrycja Koziół.

BIULETYN

IKŚiO
PAN

2025

styczeń — czerwiec

W uznaniu wspaniałej atmosfery, niezmiernie energii, zaangażowania i pasji członków Zespołu Piknikowego: dr hab. Teodozji Rzeuskiej, prof. IKŚiO PAN, dr Zuzanny Wygnańskiej, mgr Emilii Jastrzębskiej, mgr Marty Bajtler, dr Anety Cedro, dr Moniki Miziołek, mgr Pauliny Wołodźko, dr Marty Kazimierzczak, mgr Katarzyny Zalewskiej oraz dr. Krzysztofa Radtke Instytut otrzymał dyplom za udział w 28. Pikniku Naukowym i prezentację naszej działalności szerokiemu gronu pasjonatów nauki.

Noc Muzeów w Pałacu Staszica

Zgodnie z wieloletnią tradycją udziału IKŚiO PAN w Nocy Muzeów, której tegoroczna edycja odbyła się w dniu 17. maja w Pałacu Staszica, badacze z Instytutu zaprezentowali dwa wykłady: *Czy możemy cofnąć się w czasie, żeby zobaczyć starożytny Egipt? Rekonstrukcje 3D jako narzędzie badawczo-popularyzatorskie w archeologii*, przygotowany przez dr Anetę Skalec, dr. Wojciecha Ejsmonda (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Pracownia Badań nad Egipską Nekropolą) i mgr. Jakuba Stępniaaka oraz *Lagos i Rio de Janeiro: Festiwal Fanti w Nigerii i jego kulturowe powiązania z karnawalem brazylijskim*, przygotowany przez dr Patrycję Koziel (Zakład Kultur Azji i Afryki: Pracownia Badań nad Afryką Subsaharyjską).

Dr Aneta Skalec i dr Wojciech Ejsmond prezentują najnowsze technologie stosowane w badaniach archeologicznych. Fot. Patrycja Koziel.

BIULETYN

2025

styczeń — czerwiec

Goście obejrzeni trójwymiarową rekonstrukcją grobowca z XXI wieku p.n.e. z Gebelein oraz miasta Pathyris z II wieku p.n.e., a także dowiedzieli się, że korzenie festiwalu Fanti, który celebruje kulturowe więzi między Nigerią a Brazylią, sięgają końca XIX w.

Udział IKŚiO PAN w Europejskich Dniach Archeologii

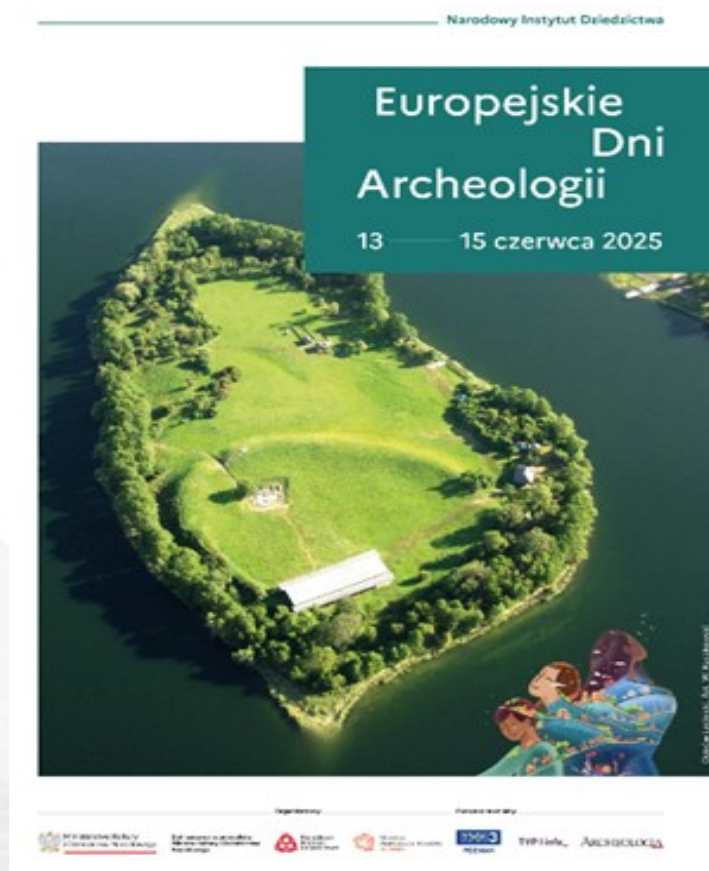

Dr Patrycja Kozieł opowiada o Festiwalu Fanti w Nigerii. Fot. Wojciech Ejsmond.

W dniu 13. czerwca IKŚiO PAN wzięło udział w kolejnej już edycji Europejskich Dni Archeologii. Koordynatorem wydarzenia z ramienia Instytutu była dr Patrycja Kozieł (Zakład Kultur Azji i Afryki: Pracownia Badań nad Afryką Subsaharyjską). Program zaproponowany przez Instytut obejmował: stanowisko edukacyjne *Egipski skryba*, przygotowane przez dr Ewę Józefowicz (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Ośrodek Badań nad Świątynią Egipską), wykład *Czy możemy prowadzić cyfrowe wykopaliska? O tym, jak badania sprzed 100 lat mogą pozwalać na nowe odkrycia*, zaprezentowany przez dr Anetę Skalec oraz dr. Wojciecha Ejsmonda (Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu: Pracownia Badań nad Egipską Nekropolą), oraz tryptyk graficzny *Symbole nas łączą* autorstwa dr Anetty Łyżwy-Piber (Zakład Cywilizacji Islamu). Uczest-

nicy wydarzenia mieli okazję poznać nietłwą sztukę pisania hieroglifów, sposób, w jaki narzędzia cyfrowe mogą wspierać badania naukowe i popularyzację wiedzy o starożytnym świecie, a także poznać symbolikę gestu błogosławiącej dłoni, która w Judaizmie, Chrześcijaństwie i Islamie ma znaczenie ochronne i jest znakiem pokoju. Wystawie towarzyszyła prezentacja *Jerozolima Erica Matsona* (Zdjęcia z kolekcji IKŚiO PAN).

(Więcej: <https://journees-archeologie.eu/c-2025/lg-en/poland/Programme/fiche-initiative/22648/Instytut-Kultur-rodziemnomorskich-i-Orientalnych-PAN>).

BIULETYN

IKŚiO
PAN

2025

styczeń — czerwiec

Warsztat Egipski scribe, w którym można się nauczyć pisania hieroglifów, prezentowany przez dr Ewę Józefowicz oraz dr. Wojciecha Ejsmonda. Fot. Patrycja Kozieł.

Dr Anetta Łyżwa-Piber wyjaśniająca gościom EDA 2025 symbolikę dłoni w Judaizmie, Chrześcijaństwie i Islamie. Fot. Patrycja Kozieł.

Czy możemy prowadzić cyfrowe wykopaliska? O tym, jak badania sprzed 100 lat mogą pozwalać na nowe odkrycia.

Aneta Skalec & Wojciech Ejsmond

Badania realizowane były w ramach projektu dla Ejsmonda finansowanego przez NAWA Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (nr grantu BPN/BES/2023/1/00304) na Uniwersytecie w Bonn.

Redakcja dziękuje za materiały źródłowe: Jadwidze Iwaszczuk, Katarzynie Kapiec, Patrycji Kozieł, Ewie Laskowskiej-Kuszał, Joannie Popielskiej-Grzybowskiej, Teodozji Rzeuskiej i Filipowi Taterce.

Teksty, redakcja, szata graficzna, skład i łamanie: Małgorzata Radomska (biuletyn@iksio.pan.pl).

BIULETYN

